

HOMOKBÓL VIZET

A RUZSAI LIFE MINTAPROJEKT BEMUTATÁSA

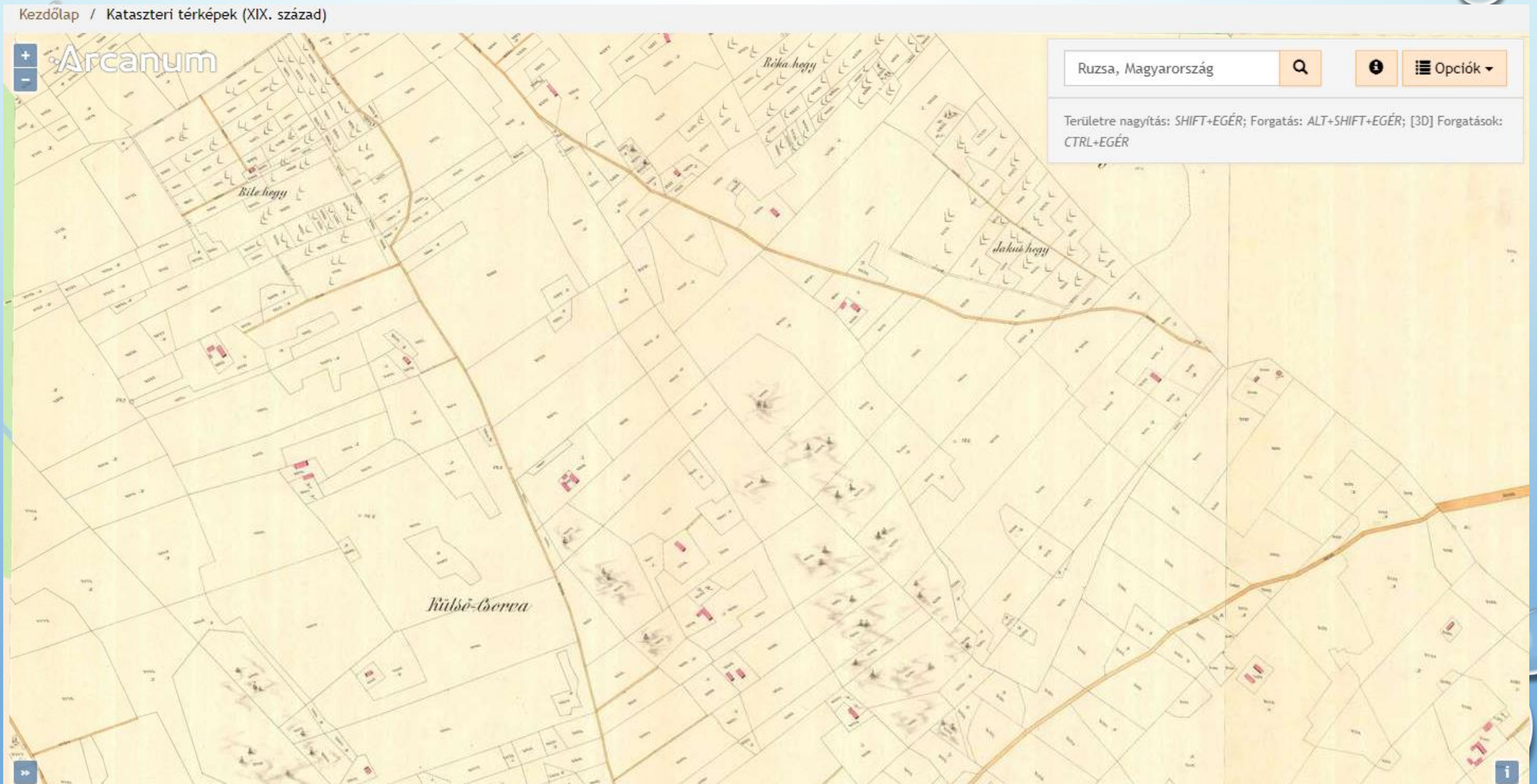
Ruzsa madártávlatból

A probléma bemutatása

- Egykori vizes élőhelyek eltűnése
- Beszántott, eredeti funkciójuktól megfosztott semlyékes területek
- Belvízelvezető csatornák gondozatlansága, helyenkénti beszántása
- Adottságokhoz nem igazodó telepített erdők
- Romló helyi vízháztartás
- Forrósodó mikroklíma a településen
- Földterületek átalakítása vízigényesebb termelés és használat céljára (ültetvények, stb.);
- Vizes élőhelyek és tavak átalakítása, amelyek a beszivárgást és a talajvíz-tartalékok visszatöltését segítenék elő;
- Csatornahálózat nem megfelelő kezelése, amelyet a vízmegtartás és lecsapolás kettős céljára alakítottak ki, de jelenleg csak a víz lecsapolását szolgálja.

A település – a projekt mintaterülete kataszteri térkép – elaprózott földterületek (XIX. Század)

Információk, alapadatok forrásai

- NATÉR információs rendszer
- Interjúk, beszélgetések
 - Helyi és térségi gazdák
 - Falugazdász
 - Helyi vezetők, véleményvezérek
 - Körzeti orvos és központi orvosi ügyeletet vezető szakember

A projekt célja

- Adaptációs intézkedések céljából Ruzsa az alábbi természetes és mesterséges erőforrásokat kívánja felhasználni:
 - Külterületen kiépített csatornahálózat, ami vízmegtartás céljára korábban nem került felhasználásra.
 - Helyi vízműből kifolyó dekantált víz (szürke víz), ami eddig a főcsatornába folyt.
 - Elfolyó tisztított szennyvíz (szürke víz), ami a talajvíz-tartalékok visszatöltése céljából korábban nem került megtartásra.

A megfogalmazott konkrét projektcélok

- **Szürkevíz megtartása 2 területen (ivóvíztisztítás melléktermékeként jelentkező dekantált víz, tisztított szennyvíz)**
- **Külterületi csatornahálózaton megjelenő víz visszatartása**

ÖSSZEFOGLALVA

		1961-1990	2021-2050 (változás)	2071-2100 (változás)	
Átlagos évi csapadékösszeg évszakonkénti változása (mm)	Tavaszi	125 – 150	-25 – 0	-25 – 0	csökken
	Nyári	175 – 200	-50 – -25	-75 – -50	csökken
	Őszi	100 – 125	0 – 25	0 – 25	NŐ
	Téli	100 – 125	-25 – 0	-25 – 0	csökken
30 mm-t meghaladó csapadékos napok száma		0,5 – 1	0 – 0,5	0 – 0,5	nő
Évszakonkénti csapadékintenzitás változás (mm/nap)	Tavaszi	5,0 – 5,5	0 – 1	0 – 1	nő
	Nyári	6,5 – 7,0	-1 – 0	-1 – 0	CSÖKKEN
	Őszi	5,5 – 6,0	0 – 1	0 – 1	nő
	Téli	5,0 – 5,5	0 – 1	0 – 1	nő
Száraz időszakok hosszának változása (nap)	Tavaszi	16 – 17	-2 – -1	-1 – 0	CSÖKKEN
	Nyári	14 – 15	0 – 1	5 – 6	nő
	Őszi	24 – 25	0 – 1	3 – 4	nő
	Téli	18 – 19	5 – 6	4 – 5	nő
Forró napok száma (nap)		0,6 – 0,7	15 – 20	35 – 40	NŐ
Hőségriadós napok száma (nap)		4 – 5	25 – 30	50 – 55	NŐ
Átlaghőmérséklet változás (°C)		10 – 11	1,5 – 2	3 – 3,5	nő
	Tavaszi	10 – 11	1 – 1,5	2,5 – 3	NŐ
	Nyári	20 – 21	2,5 – 3	4,5 – 5	NŐ
	Őszi	11 – 12	1,5 – 2	2 – 2,5	NŐ

Változások - mezőgazdaság

- Helyenként megemelkedett belvízszint – gyümölcsfák tönkrementek, elnádásosodott legelőterületek
- Hőmérséklet emelkedése – rossz minőségű széna
- Késő tavaszi fagyok – jelentős fagykár Ruzsán (környező településeken – Zákányszék, Üllés – jóval kevesebb a fagykár)
- Meleg tél és koratavasz – kártevők elszaporodnak (fonalféreg a talajból nem fagy ki)
- Fák lombosodásakor jelentős mennyiségű hó – fák széttöredezése a hó súlya miatt
- Jelentős az aszály – rövid ideig tartó eső, ami nem tud bemosódni (gyorsan felszárad), ezért eső után szinte azonnal locsolni kell, nem marad meg a víz
- Szélkárók gyakoriak – magtakarás sem segít (elviszi a fátyolfóliát a szél)
- Márciusi, áprilisi hóesés – répa, zöldség szedése, burgonya vetése késik
- Nyári eső hiánya – folyamatos öntözés
- Őszi betakarítású gyökérezőségek termesztése nehéz – forró talajban az öntözés hatására bepállik a mag
- Zöldítési kötelezettség miatt jelentős az erdőtelepítés – vízigényes faültetvények (nyár, akác) telepítése hibás döntés
- Tavaszi és nyári jégesőkár jelentős az utóbbi időben
- Szélsőséges időjárási elemek szaporodása (szélvihar, jégeső, nagymennyiségű eső hirtelen, negatív/pozitív hőmérsékleti csúcsok)
- Méhpusztulás – meleg időjárásban gyakoribb
- Kártevők/károsítók elszaporodása a meleg hatására jelentős – súlyos fertőzések, nagyobb szakértelmet igénylő növényvédelem

Változások – egészségügy, életminőség

- Nyári nagy meleg – rosszullétek száma szaporodik (mentőriasztások száma megnő)
- Időjárási frontok gyakorisága nő
- Szabadban tölthető órák száma csökken
- Szúnyogok elszaporodása, új fajok megjelenése
- Enyhe tél – betegséget okozó baktériumok elszaporodása
- Erőteljesebb influenzajárványok
- Ételmérgezések gyakorisága nő

Alkalmazkodóképesség – meglévő kapacitások

- Civil szervezetek

- Ruzsai Gazdakör
 - Mezőgazdasági termelők összefogása
 - Információk átadása
 - Szemléletmódosítás
- Az Intelligens Faluért Egyesület
 - Lakossági tájékoztatás
- Ruzsai Iskolai Egyesület
 - Szemléletformálás
 - Tájékoztatás
- Nagycsaládosok Ruzsai Egyesülete
 - Szemléletformálás
 - Tájékoztatás
- Térségi Óvodák Egyesülete
 - Szemléletformálás
 - Tájékoztatás
- Ruzsai Gondozási Központ
 - Tájékoztatás

- Települési környezet

- Parkosított, zöld területek a település központjában
- Szárazság és klímaturó növények telepítése – példamutatás
- Nincsenek indokolatlanul burkolt felületek

- Intézmények

- Ruzsai Gondozási Központ
 - Idősek tájékoztatása
- Központi Orvosi Ügyelet
- Házi orvosi ellátás
- Óvoda, iskola
- Idősek bentlakásos otthona

Alkalmazkodási intézkedések

1. Tájékoztatás gazdák részére a kollektív zöldítés lehetőségéről
2. Tájékoztató előadások szervezése a helyi- és klímadottságokhoz igazodó növénytermesztésről, alternatív megoldásokról (pl. biointenzív gazdálkodás)
3. Lakosság folyamatos tájékoztatás a szélsőséges időjárásról, illetve a tennivalókról, lehetőségekről
4. Óvodások, iskolások számára korosztálynak megfelelő tájékoztatók, versenyek, tudásátadás, tudatformálás megvalósítása
5. Tetőcsapadékvíz gyűjtés népszerűsítése, fontossága, intézmények példáján keresztül
6. Külterületi csatornák felmérése (tulajdonviszonyok tisztázása, beszántott csatornaszakaszok dokumentálása)
7. Külterületi csatornahálózat kimérése
8. Mezőgazdasági mintaprojektek megvalósítása
 - Víztakarékos mezőgazdálkodás
 - Klímaváltozáshoz igazodó növények termesztésének lehetőségei
 - Vízpazarló növények kiváltásának lehetőségei
9. Vízbarát Települések Egyesületének létrehozása
10. Környező településekkel való szorosabb együttműködés a vízmegtartás fokozása érdekében – vízgyűjtőterületi közös projektek kidolgozása és megvalósítása
11. Elérhető ivóvíz nyáron a közintézményekben
12. Párakapuk elhelyezése a településen
13. Fatelepítési programok – mezővédő erdősávok felülvizsgálata, hiányzó részek újratelepítése
14. További mesterséges tó létrehozásának lehetősége
15. Semlyékes területek rehabilitációja, rehabilitációjának ösztönzése

A pilot projekt helyszínei és a tervezett tevékenységek (Dózsa park és a szennyvíztisztító telep melletti terület)

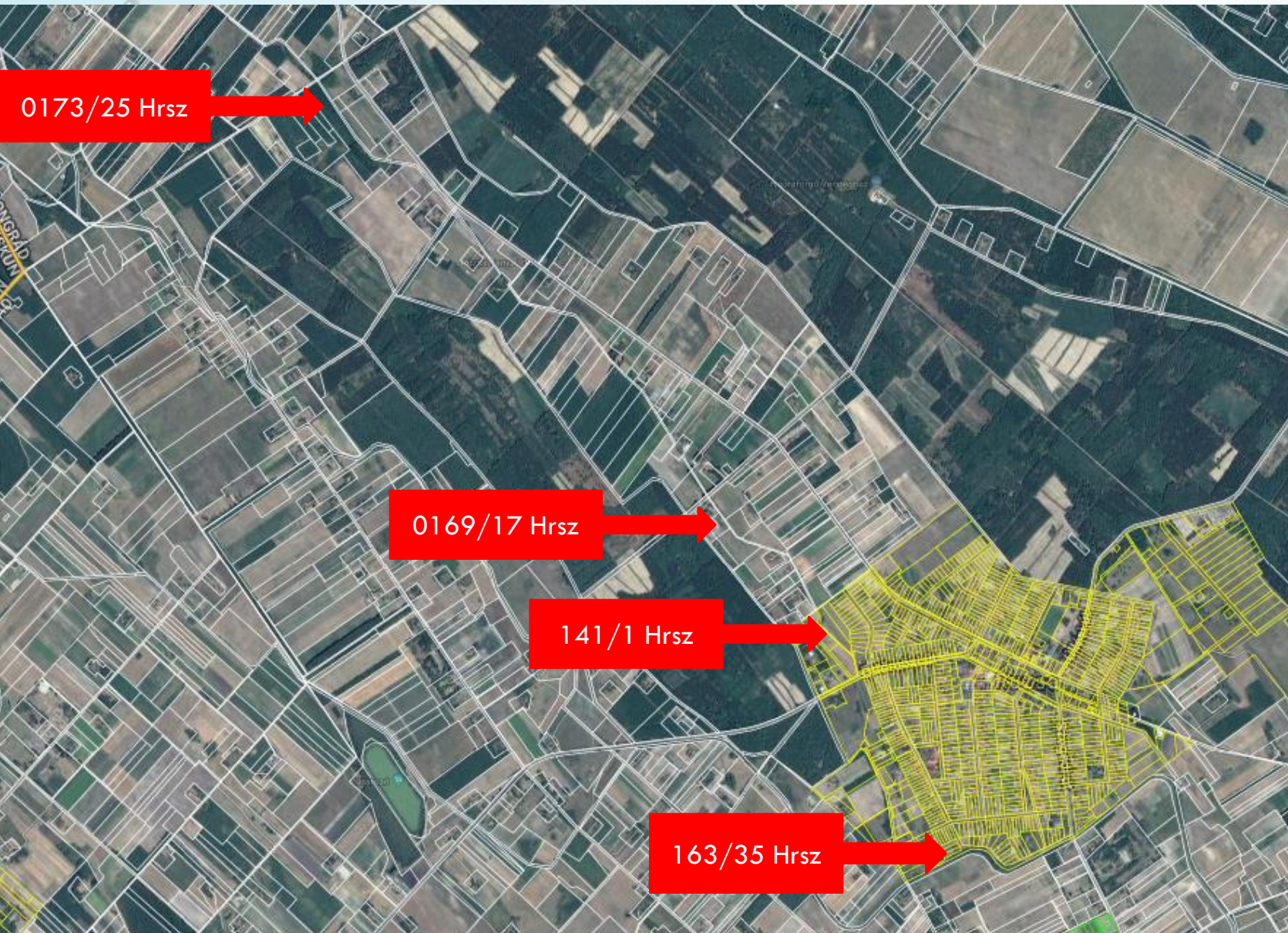
175/19 Hrsz – dekantált vizet megtartó mesterséges tó

- Mély fekvésű terület
- Napi 10-15 m³ kiengedett dekantált víz
- 700 m³ homok kitermelése ⇨ 0,5 ha területű tó létrehozása
- Hatás:
 - Falusi területek öntözése
 - Mikroklíma javítása

04/64 Hrsz – tisztított szennyvizet megtartó mesterséges tó

- Korábbi vizes élőhely, alacsony fekvésű terület
- Naponta 200 m³ tisztított szennyvíz
- 5000 m³ homok kitermelése ⇨ 1 ha területű tó létrehozása
- Hatás:
 - Mikroklíma javítása
 - Mezőgazdasági öntözés – mintaprojekt

A pilot projekt helyszínei és a tervezett tevékenységek (Honvéd erdei csatorna)

Vízmegtartás a Honvéd erdei csatornában

- Eredeti funkció: talajvíz- és belvízelvezető csatorna
- 4 csatornaszakasz rehabilitációja, műtárgyak elhelyezése
- Zöldítési program
- Hatás:
 - Belvíz megtartása, beszivárgás elősegítése ⇨ talajvíz tartalékok visszatöltése
 - Gazdálkodók bevonása a kollektív zöldítési programba

Felszíni víz Ruzsán, 2018. április elején – mélyen fekvő, semlyékes területeken

